

Türkiye'de Coğrafi İşaret Koruması

Dr. Elif Betül Akın
Türk Patent Enstitüsü
Markalar Dairesi Başkanı

11 Ekim 2012, Antalya

İlgili Mevzuat

- 555 Sayılı Coğrafi İşaretlerin Korunması Hakkında KHK
- 555 Sayılı Coğrafi İşaretlerin Korunması Hakkında KHK'nın Uygulama Şeklini Gösterir Yönetmelik
- Kanun Tasarısı

Coğrafi İşaret Nedir?

- ✓ Belirgin bir niteliği, ünü veya diğer özellikleri itibariyle kökenin bulunduğu bir yöre, alan, bölge veya ülke ile özdeşleşmiş bir ürünü gösteren ad veya işaretlere denir.

- a. Coğrafi sınırları belirlenmiş bir **alan** olmalı
- b. Bu alana ait doğal ve beşeri unsurlardan kaynaklanan bir **ürün** olmalı
- c. Ürünün **üretimi, işlenmesi** ve diğer işlemlerinin:

tamamı bu alanda
MENŞE ADI

en az biri bu alanda
MAHREÇ İŞARETİ

Türkiye'de Coğrafi İşaretler

- NASIL KORUNUR? Tescil yoluyla(555 sayılı KHK)
- NELER KORUNUR? Doğal ürünler; tarım, maden ve el sanatları ürünleri ile mevzuatta belirtilen şartları taşıyan sanayi ürünleri
- KİMLER BAŞVURU YAPABİLİR? Ürünün üreticileri, tüketici dernekleri, konu ve coğrafi bölgeyle ilgili kamu kuruluşları

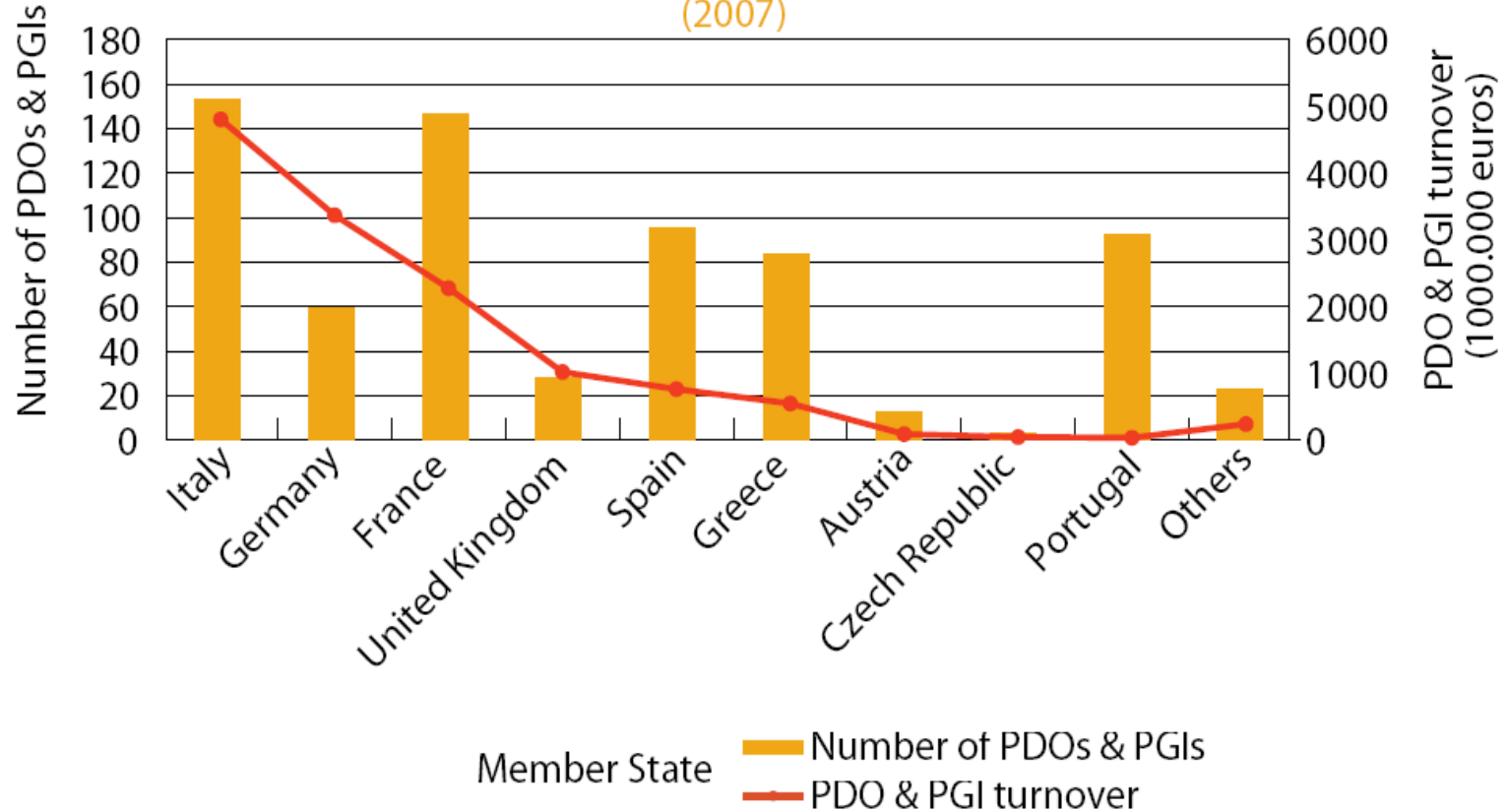
Coğrafi İşaret Koruması Ne Sağlar?

- Sürdürülebilir ve izlenebilir ürün kalitesi sağlar.
- Ürüne katma bir değer vererek üreticisinin gelirinin artmasını sağlar.
- Bölgesel kalkınma aracıdır.
- Tüketicinin ürün tercihini kolaylaştırır.
- Tüketiciyi korur.
- Bölgenin tanıtımını sağlayarak turizme katkıda bulunur.

Coğrafi işaret tescil sayısı ve cirolarının AB üyesi ülkelere göre dağılımı

Number of PDOs & PGIs and their turnover per Member State

(2007)

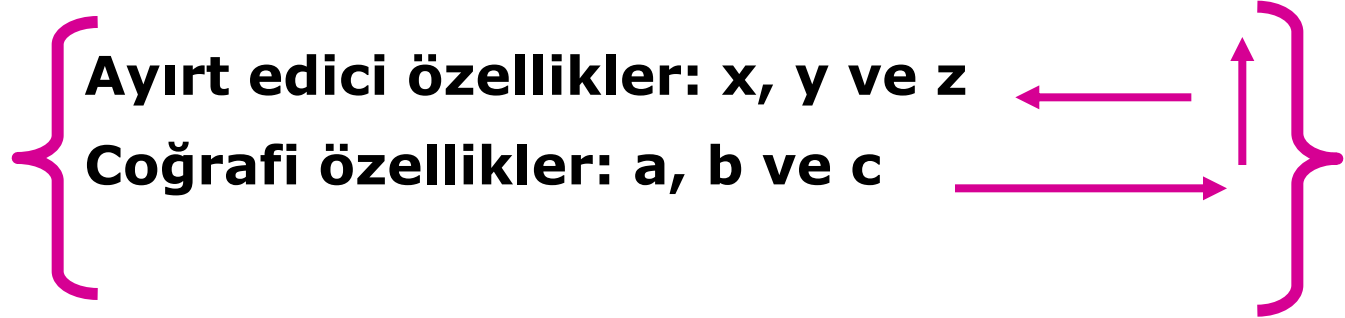
Nasıl Başvuru Yapılır?

(...temel zorunluluklar...)

- * **Ürünün ayırt edici özellikleri**
- * **Üretim alanı**
- * **Denetim sistemi**
- * **Başvuru ücreti (102 TL)**

DİKKAT !

“Ayırt edici özellik”; bir bölgede üretilen/yetiştirilen bir ürünü, bu bölgeden almış olduğu bir takım **“coğrafi”** özellikler vasıtasıyla diğer bölgelerde üretilen/yetiştirilen ürünlerden farklılaştıran özelliktir.

“Ayırt edici özellik”; bir bölgenin sadece **“tercih”** nedeniyle geçim kaynağı olarak bir ürüne yönelmesi **değildir!**

Başvuru Süreci

- Başvuru kapsamının incelenmesi
- Başvuru bilgileri hakkında tarafsız uzman kuruluşlardan görüş istenmesi
- Kabul edilen başvuruların Resmi Gazetede ve yerel gazetede ilanı
- 6 aylık yayına itiraz süresi
- İtiraz edilmeyen ya da itirazı reddedilen başvuruların tescili

İtiraz Süreci

- **Başvuru sahibinden yazılı olarak karşı görüş istenmesi ve ardından tarafsız uzman kuruluştan görüş alınması**
- **Başvurunun reddi veya**
- **İtirazın reddi ve tescil ya da**
- **Kapsamında değişiklik yapılmasına karar verilen başvuruların Resmi Gazete, 2 adet yüksek tirajlı günlük gazete ve 1 adet yerel gazetede ilanı (bu ikinci ilan itiraza açık değildir)**

Denetim

- “Denetim”; tescil edilen coğrafi işareti üzerinde taşıyan ürünün, tescil ile kayıt altına alınan “ayırt edici özellikleri” taşıyıp taşımadığının tespiti için yapılır.
- “Denetim”; HACCP kontrolü yapmak, işyeri açma izni ya da üretim izni almak demek değildir!

Denetim

- Denetim" konusunda Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığının 5996 sayılı "Veteriner Hizmetleri, Bitki Sağlığı, Gıda Ve Yem Kanunu (Aralık, 2010)
- 23(2) Bakanlık, tarım ve gıda ile ilgili coğrafi işaret veya geleneksel ürün adlarının kullanımının tescilde belirtilen özelliklere uygunluğunu denetler."

Coğrafi İşaretlerin Yönetişimi

- **Kamu**
 - **Özel Sektör**
 - **Sivil Toplum Kuruluşları**
- İŞBİRLİĞİ!!!**

Coğrafi İşaretlerin Değeri Nasıl Artırılır?

- **Bizzat üreticiler tarafından yapılacak işler**
 - **Coğrafi işaret ayırt edici özelliklerine uygun üretim sağlanması**
 - **Sivil toplum kuruluşlarına katılım (Örnek: origin)**
 - **İnnovatif girişimler !**
 - **Yurtdışında koruma elde etme girişimi**
- **Kamu tarafından sağlanacak hizmetler**
 - **Yasal düzenlemeler ve bilgilendirme çalışmaları**
 - **Destekler v.b.**

İnnovatif Girişimler

- **Daha çok reklam ve pazarlama ile ilgili, stratejik hedefler gerektirir.**
 - **Niş pazarlar bulma–pazar boşluklarını keşfetme**
 - **Tüketici alışkanlıklarına/geleneklerine uygun hareket etme**
 - **Marketlerde özel reyonlar oluşturma (farkındalık yaratma)**
 - **Kültür turları düzenleme (turizm destekli)**
 - **Sosyal sorumluluk projeleri geliştirme**

Kamu tarafından sağlanan/sağlanacak hizmetler

- Koruma şartlarını düzenleyen mevzuatın güçlendirilmesi (Yeni Paket Kanun Tasarısı Taslağı)
- Kamuoyunda farkındalık yaratma çalışmaları (seminer, fuar, sergi v.b etkinliklerin düzenlenmesi)
- Ulusal bir politika belirlenmesi (FSMHKK ve Kurulun bu yöndeki Şubat 2009 tarihli kararı)
- YOİKK eylem planı: Denetim sistemi

Kamu tarafından sağlanan/sağlanacak hizmetler

- Kırsal Kalkınma Planı (2010-2013, Yöresel ürünlerin tanıtılması ve üretimde devamlılığın sağlanması hedefi)
- Tarım ve Kırsal Kalkınmayı Destekleme Kurumu (TKDK) (AB ve uluslararası kuruluşlardan sağlanan kaynakların, kırsal kalkınma programlarının uygulanmasına yönelik faaliyetlerin gerçekleştirilmesi için kullanılması hedefi)
- Bölgesel Kalkınma Ajansları

Gelişmeler.....

• **Kanun Tasarısı Taslağı (Başbakanlıkta)**

- Üretici tanımı
- İlan sisteminde değişiklik
- Sicil bilgilerinde değişiklik imkanı
- Karara itiraz imkanı
- Amblem kullanımı imkanı
- Denetim sistemi

• **Avrupa Komisyonu'na Yapılan Başvurular**

- Antep Baklavası
- Aydın İnciri
- Afyon Pastırması
- Afyon Sucuğu

TEŞEKKÜRLER.....